

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepekét követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasábozott garmond sorára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket fűlvesznek:	
Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22)	
„Haasenstein és Vogler (Neuer Markt 11.)	
Festett: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9 sz.)	
Nyilttéri czikkkek	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes czikkkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

Előfizetési fölhívás!

„KELET”
politikai és közgazdasági
napilap
hatodik évnegyedére.

Midőn a közelgő új évnegyed küszöbén az előfizetések megújítására kérjük föl t. olvasóinkat: talán minden dicsekvés nélkül hivatkozhatunk multunkra.

Mi a józan haladás hívei számára kívántunk független közeget teremteni, az erdélyi részekben, különös tekintettel ez országrész sajátos viszonyaira, szükségleteire.

Komoly törekvésünk mennyire közelítette meg az előttünk álló magasztos czélt; a kiadó áldozatkészsége mennyire segítette a sikert; széles körű összeköttetéseink, elismert kezekből nyert irányczikkjeink, önálló tárczáink és közgazdasági rovatunk, eredeti távirataink, sat. mennyire elégitették ki a méltányos követeléseket: mindennek megítélése a t. közönségen áll. S mi hisszük, hogy e mozgalmas időkben, midőn a közelgő választások által a haza boldogsága, nyugodt fejlődése, vagy hosszú időre való ismételt visszahanyatlása forog kockán, a biztos, következetes haladás hívei nem vonják meg támogatásukat a *Deák-párti e közlönyétől*, mely részéről mindent megtesz, hogy továbbra is kiérdemelje az iránta eddig nyilvánult, mindig fokozódó érdeket, pártolást.

Isten és saját buzgalmunk segítse pártunkat jövőre is nehéz, de áldásos munkájában!

Kolozsvár, mártz. 23.

Szász Béla,
felelős szerkesztő.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Kremsmünsteri Borbála.

Elbeszélés.

Irta: Mosenthal S. H.

X. Ausztriai helységben, nevét is kiírhatnám, ha akarnám; de ez vagy amaz találva érezhetné magát, perbe foghatna s az isten őrizzen a pertől! — tehát X. ausztriai helységben legjobb bort a Szarvas-csaplárnál lehetett inni. Kicsiben kezdte és most háza ment az adósságtól; a mily messze csak látni lehetett a háta megett szántóföld, rét és szőlő az ő birtoka volt. Az Oroszlán csaplár így beszélt róla: „nem mesterség meggazdagodni, ha a vendégeket rászédjük és egy kupa viz s egy kupa sör két kupát is tesz!” Azonban ép ellenkezőleg, mivel a Szarvas-csaplár így gondolkodott: jobb a megszolgált krajezár, mint a lopott forint, tiszta bort és jó sört mért: s az adagok sem voltak kiskéssel vágva. De tulajdonképen ez nem is az ő érdeme, hanem inkább Kremsmünsteri Borbáláé, ki a vendégeknak szolgált. Volt vendég, ki csak Borbáláért ment a vendéglőbe. Nem valami rossz szándékból, isten őrizzen! habár annyi igaz, hogy ő mindenkiel barátságos lábon állott; de az étel egészen másként nézett ki, ha ő találta fel. Ha „jó étvágyat” mondott, mintha az étvágyat kormányozta volna, az valóban meg is volt; és ha az üres üveget vette s barátságosan kérdezte: „hosszak-e még egy meszelyt?”

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.
Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelemztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

A vásárhelyi országgyűlés.

I.

(L—t.) A baloldal marosvásárhelyi kerületi gyűlése tehát épen mához egy hónapra van kitűzve. Elég idő arra, hogy addig egy kis szemlét tartsunk a meghívó állításai; a baloldal törekvései; a megjelölt utak és módok — szóval e gyűlés s az ennek alapján tömörülő párt célzatai felett.

Mielőtt azonban a kiáltvány részletezéséhez fognánk, azt hisszük nem lesz fölösleges körvonaloznunk az álláspontot, melyet a politikai pártokra nézve általában elfoglalunk.

A politikai élet mozgalmait, az emberi nézetek, törekvések különbözőségéből természetesen folyván, szükségkép teremtik meg a különböző pártokat is. Elmondhatni, hogy a mely államban különböző politikai pártok nincsenek: ott vagy a közügyek iránti érdeklődés hiányzik s így valódi életről szó sem lehet; vagy mesterségesen van a vélemény-árványlatok nyilatkozása meggátolva s így akár alólíró, akár felülíró jövő terrorizmus és ab-

senki sem mondhatott „nem”-et, ha bár már számos üveggel üritett is ki, vagy pedig nejeire gondolt is, ki hon várta. A kerületi biztos a minap így szólott a Szarvas-csaplár-hoz: „Borbála engem folyton adóztat, minden este behúzó garasig.” Különben, ha télen az asztal körül mindenki nyugodtan ült, Borbála a kemence mellett font és hallgatta, mit beszélnek a vendégek, s így nem egészen tudósra vált. Ha valamit nem értett, rendesen alelkész ur testvérét kérdezte meg, ki joghallgató volt. Armhuber József — így hívták őt — csendes barátságos ember és bámulatos nagy tudós volt. Beszélt latinul s görögül, minden csillagot ismert az égen és minden növényt a földön. A római jogot kitűnően tudta A-tól V-ig; az egész francia jogot és egy kevéské a németből is. A hírlapokat is gyakran a vendéglőbe hozta s fenszóval olvasott belőlök. Mindezt Borbála hallotta; tudta, hogy Franciaország királyát elkergették, és a mint Armhuber József olvasta, hogy a királyné kis gyermekével a nép közé futott, kért, könyörgött; s hogy végre életbe hagyták: ekkor félbehagyta fonását s egy hangos sohaj tört fel kebléből. Ha töle függött volna, a királynőt és fiát ismét a trónra ültette volna. Azonban Márton a szobafestő, — ő is egy okos férfi volt, ki mindig legelőször szólott közbe, — mérges arccal vágott és mondá: „ugy kellett neki” de evel el is hallgatott, mert Borbála megint tovább font.

Mihelyt azonban márczius hava eljött, megszűnt a fonás, ilyenkor mindig sok vendég volt s késő éjig beszélgettek. És mily örömmest hallgatta Borbála! Most már többé nem Franciaországról és a müncheni merész tán-

solutismus nyomja el a politikai élet szabad fejlődését.

Részünkről mindkét esetet vészthozónak tartanók s így távol vagyunk attól, hogy a pártok létezésének jogosultságát kétségbevonnók az államban, — ha ugyan a párt-élet pártoskodással nem járul, ez esetben nem a nézetek, hanem az indulatok állván egymással szemközt, a midőn nem a kitisztázott eszmék jutnak valósulásra, hanem a gyűlölködés, boszu és düh, a gyanúsítás és rágalom, az elkeseredett harc: bellum omnium, contra omnes.

Legyenek tehát pártok; nyerjen minden különböző irányzat élénk kifejezést, hogy az eszmék surlódásából az igazság szikrái pattogjanak ki.

Más kérdés azután, hogy mily nézet-csoportosulás érdemi meg a politikai párt elnevezését, és ismét, hogy a nemzet, vagy bár egy része a nemzetnek mily nézetek képviselői köré csoportosulhat bizalommal a nélkül, hogy többségre jutván, magát az államot kockára ne vetette légyen?

A mi az első kérdést illeti, a politikai párt nevezet csak az oly egyének csoportosulata igényelheti joggal, kik a többi létező pártok törekvéseinek, elveinek, eszközeinek ellenében, határozottan körvonalozzák saját álláspontjukat, a czélt, melyre törekcszenek s az eszközöket, melyek alkalmazásával céljaikat elérni akarják, — szóval, kik nyílt, őszinte és határozott programmot adnak.

Mert, ha a párt céljairól határozott felvilágosítást adni nem képes; ha olyakat akar kivinni, mit más párt, vagy pártok szintén akarnak, vagy — bár részben már meg is valósítottak, — ha a párt föllálitott programjában oly tisztán prononcirozott ismertető jeleket kimutatni nem tud, melyek által minden más párt-

czosnóról beszéltek; hanem Ausztriáról, az édes hazáról volt szó; most városokról beszéltek, melyeknek híret is hallotta Borbála s oly emberek, kiket ismert. A tanulók kiviták a szabadságot; a tanulók, kiket Kremsmünsterből oly jól irtmert, s a kik előtt tulajdonképen neki semmi tekintélye sem volt. Metternich herceg; ki a kerületi főnöknél lefestve függött a falon, s a kinek képétől rendesen tartózkodott, mikor a kerületi főnöknél lakott; s a főnök egyszer író asztala felé mutatott volt s így szólott: „Lásd Borbála, ez herceg Metternich ő fensége, képét ő fensége maga ajándékozta nekem, a mikor alkalmam volt ő fenségének némi szolgálatot tenni.” „Oh istenem” szólott Borbála s összecsapta kezét! — Az élő herceg most elutazott s a festettét pedig a kerületi főnök a padlásra tette. — Ferdinánd, a jó császár alkotmányt adott. — Borbála ugyan nem tudta, hogy az mi, de mégis őrvendett rajta; Armhuber Józsefet sem kérdezhetné meg, mert Bécsben a legionál volt, hol tisztnek választották. A többi nem merete megkérdeni; mert a szobafestő letácsolta s a többiek rögtön haragos arccal vágta. És mégis mennyire szerette volna tudni, miféle drága portéka lehet egy olyan alkotmány, a miért megöletik magokat az emberek, a miért nagy, kicsi ujjong, ha megkapta és még sem lehet látni. Egyszer rájött, hogy mi volt az. Márton a szobafestő és barátai minden este egy hírlapot*) hoztak magukkal a Szarvasba.

Ha belépett, rögtön mindnyájan egybegyűltek, Borbála minden poharat gyorsan meg-

tól meg lehessen azt különböztetni: mindenki méltán kérdezheti, hogy mi értelme s mi jogosultsága van az ilyen külön pártoknak? Sőt még az a gyanu sem fesszik távol, hogy miután a bevallott program, egy másik párt programjától lényegben nem különbözik, valamely más, be nem vallott ok, vagy cél rejlik a fátyol mögött, melyért a többi tulajdonképen nem különböző párt még is külön existenciát követel magának s föl nem oszlik, hogy elemei egyik vagy másik conveniens pártba beleolvadjanak.

Ezért tehát nyílt és határozott program és pedig minden más létező pártok programjától különbözõ program nélkül létezésre jogosult pártot képzelnünk nem lehet.

Sőt ez sem elég az üdvösségre. Lehetne például a magyar államban egy republicanus párt létezését föltennünk, mely tisztán körvonalozhatná programjában célját, annak kiviteli eszközeit, s mely így határozottan más párt lenne, mint a mostaniak; és azért mégsem tarthatnók oly pártoknak, mely a nemzet bizalmát és támogatását megérdemelné, melynek többségre jutása az állam existenciáját ne veszélyeztetné.

És evel rátérünk a fentebb fölállított második kérdésre.

Életre, politikai actióra, eshetőleg többségre válásra csak az a párt birhat jogosultsággal, mely legalább lehetőségét képes kimutatni annak, hogy céljai csakugyan megvalósíthatók, hogy eszközei olyanok, melyek által a kitűzött cél csakugyan érvényre juthat.

Egy józan értelmű nemzettől sem lehet kívánni és várni, hogy oly párt köré csoportosuljon, hogy oly programmot tegyen magáévá, mely semminemű garantiát nem képes nyújtani arra nézve,

kellett hogy töltsön, és egy kupa negyvennyolczast hozzon a szobafestő számára, s a másik asztaltól oda jött a kerületi biztos ur is, a nagy vendég-szobából pedig a kovács és sógora, kik különben, mint korhely emberek voltak ismeretesek és senki sem akart velők társalogni; de az alkotmány óta a külön szobába is be mertek jöni, mivel „most mindenki egyenlő” mint mondák. Ekkor a szobafestő olvasott a hírlapból s mindenki visszatartott lélekzettel hallgatta. „Közben felvilágosító megjegyzéseket tett. „Gyalázat!” kiáltá egyszer, „fel kell akasztani az átkozott gazembereket!” Másszor: „Nincs szükségünk tizedre és robotra!” Harmadszor: „A gazdag naplopók! viseljenek egyszer ők is robotot a szegényekért!” Ilyenkor mindenki vele szavazott. A kovács és sógora legnagyobb dolgot csaptak, s mindegyre közbe kiáltottak: „igaza van!” s itták a kerületi biztos ur poharából. Ez sürte, mert az alkotmány óta „mindenki egyenlő” volt. A Szarvas-csaplár hüvelykét nadrágzszebébe akasztotta s csóválta ide-oda fejét, de semmit sem szólott, mert ha ellenvéleménye lett volna, vendégei az Oroszlánhoz mentek volna; mindenkit önjava érdekel leginkább. A mint Borbálának egy pillanatig nyugta volt oda hallgatótt s a lapra pillantott, látta czímét: „Alkotmány,” s csak most nyílt meg a szeme. Tehát ez volt az alkotmány, melyért Bécsben az emberek főbe lövették magukat! Ezt nem tudta megérteni, s ha valamikor Armhuber József után sovárgott, ugy most bizonyynyal.

(Folyt. köv.)

*) „Alkotmány” volt a czíme egy ultra-radical napilapnak Ausztriában, az időben.

hogy elérhetőket, megnyerhetőket ígért s nem keltett oly aspirációkat, melyek talán méltányosak, sőt akár jogosak, de melyek megvalósítása lehetetlenek.

Az álmok és ábrándok széles birodalmában a leggyönyörűbb és következetesebb elméleteket állíthat föl a rajongás, vagy speculáció; csak hogy azok számára nem a sokszor keserű, annyi és annyi nehézséggel, bajjal s veszéllyel ijesztő valóság, hanem Álomország birodalmában kell pártot szerezni, hogy az eldorádó parlamenti megszavazhassák megvalósításra szükséges törvényeket.

A „kellene” és a „lehet” közt egész hosszú sor nagy világtenger fekszik, — de nem mindenki, a ki látja azt, mondhatja rá ezt.

Im, ezeket tartók szűk ségesnek előre bocsátani, midőn a marosvásárhelyi gyűlésről akarjuk nézetünket kifejezni.

— Az országgyűlési képviselőválasztások tárgyában szükséges előmunkálatok idejének beosztása iránt a belügyminiszter körlevelet intézett a törvényhatóságok fejeihez, melyben figyelemmel felhívja, hogy a kormány ama szándéka, melynél fogva a folyó évben fogantatba vendő országos képviselőválasztásokat az aratási időny előtt megjelteni óhajtja, csak úgy lesz valószínű, ha az 1848. V. t. cz-ben megjelölt előmunkálatokra nézve a törvényben előírt határidők következőleg tartatnak szem előtt: A f. é. ápril 22-én tartandó rendkívüli közgyűlésen a választások vezetésére hivatott központi választmány megválasztatván, mint-hogy a törvény az azonnali megalakulást is megengedi, tehát ezen választmány még az nap délután megalakulhat, az összeíró küldöttségeket kinevezi, s a választók összeírására nézve a törvényben előírt hirdetmény közzététele iránt intézkedik. Figyelembe véve már most a hivatott törvény 13-ik §-ában kitűzött legközelebb 21 napi határidőt, miután a központi választmányt a fennemlített hirdetményt ápril 22-én kibocsátotta: május 13-án a választók összeírása már fogantatba vehető s tekintve azt, hogy az összeírás a törvény 14. §-a szerint 14 napig folytatandó, május 26-án az összeíró küldöttségek működéseiket befejezendik. Május 29-ig a választók névjegyzékai a központi választmányhoz beérkezhetnek, minthogy a központi választmány erről már eleve tud-

massal bír és így az első ülés határnapjáról is kellően tájékozva leend. Május 30 kán a központi választmány már összeülhet. Junius 8-ig pedig a felszólamlások iránt a tárgyalások véget érven, ezek alapján az összeírások azonnal kiigazíthatatnak, s tekintetbe véve a belügyminiszterhez netán érkezendő felfolyamodványok elintézésére szükséges időtartamot is, a fent jelzett határidők pontos megtartása mellett junius hó utolsó hetében a választások má elrendelhetők lesznek. Hogy pedig a központi választmány a választás határnapját, tekintettel a törvény 24-ik §-ában kitűzött 15 napi határidőre, idelekorán közhírre tegesse, a belügyminiszter annak idején nem fog késni a szükséges intézkedésekkel az iránt, hogy az országgyűlés megnyitására szóló királyi meghívó levél a törvényhatóságok részére kellő időben megküldessék.

Reál-nevelés.*)

(M. A.) Mi a realizmus? „Elszakadás a szellemtől, bálványozása az anyagnak, birtokának és élvezetének. Az istentagadás szülője, testvére a felületesség, gyermekei a köznapiság és elfajulás. A műveltség helyett jövedelmező ismereteket, a szellemi erő helyett anyagi birtokot keres, s a magasba törő lelket az izzapba fojtja. Becsületnek tekinti a sikert, s erénynek az elérésében kifejtett ügyességet. Pusztítást tesz az egyház-, állam- és társadalomban, s a legjobbaknak feladatában áll, küzdeni ellene az eszmény, szellem és humanitás fegyvereivel.”

Igy beszélnek a vádlók. Nem marad adósuk azonban a másik tábor sem. Elmondja, hogy a szellem és anyag nem ellenségek, hanem egymásra utalt elválaszthatlan szövetségesek: hogy a realizmus képesíti a szellemet a való felismerése és alakítására, megadva neki a helyes, a győzelemre vezető irányt; hogy győzelmének korát nem felületesség és gyöngegség, hanem a durva természet meghódítása, az erkölcsök szelidítése s a lét emberiesbbé tétele jellemzik, hogy ellensége levén minden homályos phantasiának, tartós lelkesedéshez vezet, s hogy végül vívmányainak köszönheti az emberiség alapjainak elismerését.

A küzdelem hevesen foly, s ez nem is lehet másként; mert egy még izzó mozgalomról, éles ellentétéről, az egész társadalmi fejlődésre kiható megoldatlan kérdésekről van szó e küzdelemben, melynek egyik jelentékeny, mondhatnók legjelentékenyebb színterét az iskola képezi.

Köztudomás szerint az európai iskola

*) Fr. Kreyssig: Über Realismus und Realischnl-wesen. Berlin, 1872.

tagjai közé sorozhatók. Meg kell említenünk ezek közül Molnár Antalt, jelenleg városunk közszertetben álló fiatal képviselőjét, ki népszerű hangon tartott érdekes felolvasásaival („A nőkről”; „A szivről”) általános tetszést aratott. —

A közvéleményben ekként meggyökerezett társaság működésének — az általt eszközölt s alább kitüntető anyagi segélyezésektől eltekintve — városunk társaséletére gyakorolt kedvező befolyása főleg két irányban mutatkozik; először, hogy az előadások többnyire ünnepek alkalmával tartatván, s rendszerint táncvigmakkal levén egybekötve, társaséletünket hatalmasan élénkítették; — s másodsor az által, hogy — különösen a salondarabok — kifejelezték ifjainkban a társalgási könnyűséget és routine-t.

Ehhez járul továbbá a nem kevésbé jelentékeny pénzsegély, melyvel a társulat különböző játékok czélok előmozdításához járult, s mely annak tulajdonképeni célja, s legfőbb érdeme. A társulat működésének anyagi eredménye, az egyes czélok — az előadások száma — s az azokból begyűlt, a szükséges kiadások levonása után fennmaradt tiszta jövedelem szerint a következőkben foglalható össze:

a.) A szamosujvári árva-intézet javára (5 előadás- és 1 hangversenyből) bejött tiszta jövedelem	715 frt 28 kr.
b.) Az erzsébetvárosi vízkárosultak javára 1864-ben (1 előadásból) tiszta jöv.	85 frt 12 kr.
c.) A helybeli „Salamontemplom” javára (3 e.) t. j.	353 frt 52 kr.
d.) A helybeli kaszinó könyvtára javára (2 e.) t. j.	186 frt 44 kr.
e.) A honvéd-segélyezési alap javára (2 e.) t. j.	364 frt 5 kr.
f.) A helybeli játékosnő-egylet alap javára (1 e.) t. j.	111 frt 89 kr.
g.) A francia sebesültek javára (1 e.) t. j.	165 frt —
h.) A helyben alakítandó	

mindenik nemzetnél az egyház ajándéka s közvetve az antik, hellen-római művelődés hagyományai. A nyelv, melyen az ifjú alemann, frank, magyar, szász a középkor kolostoraiban betízni tanult, idegen volt előtte, s idegenek valának a gondolatok is, a melyekkel megismertették. Az egyházzal, s az egyház alatt nőtt nagyra az iskola is. A reformatio jellegét csak részben, s tökéletlenül változtatta meg; iskolájának egyetlen haladása kezdetben csak a scolasticus rómaiól a classici irányhoz térés volt. A szellem nagy felszabadítási harcának azonban előbb-utóbb új utakat kelle a nyugati művelődés számára is teremteni. Az életerős új eszmével nem harcolhatott sokáig a rozsdás és elhasznált régi fegyverekkel, nem férhetett be a latin iskolai fogalmak s az ó-classikai szónoklat mesterkelt utánzásának szűk formáiba. Az ismert világ megkészeződése, a világ-kereskedelem felvirágzása s a természet-tudományok első nagy eredményei a jövő óriási kiterjedésű látköreit nyitották fel a nyugati szellem előtt. A római egyház irányában feléledt kritikai irány a római iskola hagyományai előtt sem állapodhatott meg. Már Rabelais és Montaigne megvetésüket nyilvánították a holt betűk s könyvtudomány iránt, minden tárgynál szemlélet, vizsgálódást követeltek s a gyakorlatnak, az élő tanulásnak előnyt adtak az emlékező tehetőség passzív megterhelése fölött. Hangjuk azonban nyom nélkül hangzott el a vallásos és politikai szenvedélyek tombolásában. Kedvezőbb talaj, nyugalmasabb fejlődésű társadalom volt szükséges ahhoz, hogy létrehozassék a XVI század nagy vívmánya, a realizmus bevezetése az európai szelleméletbe. E talajt Anglia szolgáltatta; onnan indult ki a tudományhoz azon ünnepélyes felszólítás, hogy lépést tartson az élet alakulásaival. A tapasztalásból kell — mondja Bacon — meríteni a fogalmakat, s a szabad gondolatnak kell azokat feloldozni, a tekintélyi hit azonban száműzendő a tudományból. Nem kell ragaszkodni a szavak és beszédformákhoz, mint a sokat dicsezt hellen bölcsek, hanem a dolgok és tényekhez. Az ifjúságot tettekre nevelni csak genetikus, megtekintés-, elmélkedés- és kísérlettel járó oktatás, nem pedig az emlékezetnek kététes hiteli közleményekkel s idegen véleményekkel megterhelése által lehet.*)

Az új szellem, melyet Anglia szült, a XVII. és XVIII. századok alatt, a természet-tudományok hatalmas felvirágzásában nagyra nőtt, s Rousseau elragadó ékesszólása által az egész világ előtt érthetővé vált. Az új iskola

*) Verulamii Bacon „Novum organum scientiarum” és „De dignitate et augmentis scientiarum” című munkái programját képezik az egész modern szellemirányoknak.

zenekar alapjára (4 e.) t. j.	471 frt 5 kr.
i.) A helybeli Sz. Feren-cziek temploma javára (1 e.) t. j.	145 frt 77 kr.
k.) A helybeli Sz. Feren-cziek temploma javára és szin-padi díszletek beszerzésére (1 előadásból) t. j.	149 frt 88 kr.
l.) A helybeli ref. templom javára, és díszletekre (1 előadásból) t. j.	102 frt. 73 kr.
m.) A szinpadi díszletek beszerzésére, (1 e.) t. j.	138 frt 50 kr.
Összesen	2989 frt 23 kr.

Közel háromezer forintba megy tehát az összeg, mely lelkes műkedvelő ifjúságunk közreműködése folytán az elősorolt üdvös czélokra, huszonhárom szinelőadás — és egy hangversenyből begyűlt. — Ne csodálkozzék azonban a t. olvasó a fölött, hogy az itt közlött sorozatban városi, keblí céljaink határozottan tulnyomók; mert e körülmény, míg egyfelől az önfenntartás velünk született ösztöne által igazoltatik, másrésről igen természetesnek, s annyival inkább indokoltnak tűnik föl előttünk, minthogy a társulat a fennebbi kimutatásból kitetszőleg más, nem városi czélokról is — minők: honvédségélyezés, francia sebesültek — szintén megemlékezett. Különben is meg vagyunk győződve arról, hogy ha mindenki erkölcsi s polgári kötelességét a maga körében készséggel teljesíti, — úgy az összes polgárzat felvirágzása szükségképek bekövetkezik.

A mi pedig az előadások szellemi sikerét illeti, ez iránt teljes elismerésünket nyilváníthatjuk. Különösen helyeselní tudjuk a társulat azon eljárását, melysereint játérendjébe általában műkedvelőkhöz mért vigjátékokat s népsziuműveket vett fel, — s nem fogott erejét tulhaladó nagyszabású drámák s tra-goediákba, mint rendszerint a hasonszerű műkedvelői társulatok — helytelenül felfogott ambícióból, s többnyire az előadás sikerének kockáztatásával — tenni szoktak, s nem ér-

classicus földjén, a protestans Németországban megalakult a realiskola. Előkészítői voltak ennek — Bacon alatt — a XVII. század reformátorai, Ratichius, Andrea, s mindennek fölött Comenius, a szemléleti oktatás feltalálója, a szeretet és szabadság nevelésének heroldja. 1739-ben, Halle-ban nyitotta meg Semler Kristóf az első realiskolát. Ez még csak a pusztá hasznosságnak (praesentissima utilitas) akart szolgálni, s tantervébe vonta a föld- és kertművelést, étrendet, sőt readórtudományt is. Azonban az eszme, mely ezen iskolában először testesült meg, e kezdetleges állapotból a fejlődés magas fokára emelkedett s minden ellenséges megtámadásnak, a meg-törésére irányult társadalom- politikai reac-tiónak daczára is uralkodó korszakának bizonyult, a melyet napjainkban már többé nem lehet kikerülni, s a mely joggal követelheti helyes megértését s a kellő méltánylást.

Az európai iskolák, mint már említők, kizárólag az egyház vagy állam alkotásai. A realiskolák nem dicsekedhetnek ily előkelő származással. Csaknem kivétel nélkül — még e tekintetben oly hátramaradt hazánkban is egyes városok, magán társulatok vagy egy- nek szabad, önkényes kezdeményezésének köszönhetik létüket. Alapjaik e század harmadik és negyedik tizedében szerény eszközökkel tettek le, s felvirágzásukat a nemsokára kifejtett hatalmas ipari s politikai haladási mozgalom idézte elő. A polgár, gyáros, kereskedő és mezőgazda öntudatára ébredt saját hivatásának, s nem engedé, hogy gyermekei és üzlet-utódai többé a hivatali tudátsosság asztaláról lehulló morzsákkal táplálkozzanak. Természetesen nem maradhattak el az ellenségek sem, kik veszélyesnek s erkölcselennek nyilvánították a természetes ismeretek ily mérvű tanítását, s a „humanitas nevében” intézkedni támadtak a fejlődő modern műveltség ellen. Méltán válszolható ezeknek a jeles humanista, Köchly*) hogy „nevetéges kérdés, ha a természet-tudományok, világtorgalom és kereskedelem óriási fejlettsége mellett a „classicus műveltségű” egyén a mathematicussal, természet-buvarral, vagy csak a művelt kereskedő és iparossal szemben is a humanitas magasb fokára hivatkozik.”

A fennebbiekben futólag jelzett átalakulása az „iskolá”-nak nem pusztá szeszély vagy nézetkülönbség eredménye, hanem nagy horderejű megújulása az európai cultur-életnek; átmenetel a theolog történelmetől azon természetan bölcészeti világnélethez, melynek a XVII. és XVIII. század csak lassanként tudott érvényt szerezni. S e „reform biztos

*) „Über das Princip des Gymnasialunterricht, der Gegenwart” című munkájában.

nek el vele többlet, mint az álpáthos meghonosítását. Több helyütt léteznek illetén műkedvelő társulatok, többé-kevésbbé életrevalók, de tudunkra egyiknek sem volt eddigelő tapintatosabban megválasztott repertoírja, mint a szamosujváriak.

Az egyes szereplők bírálatába bocsátkozni e rövid ismertetésnek annál kevésbbé lehet célja, minthogy részünkről ezt a műkedvelőkre nézve — kiket mindenestre áldozatkészség vezérel a szinpad deszkáira — helyesnek egyáltalában nem találjuk, s felfogjuk a különbséget azon szempontok között, melyekből színész és műkedvelőről szólnunk kell. Nem mellőzhetjük mindazáltal egyszerűen meggyezni, hogy ezen — a műkedvelőkre nézve fentartott kedvezménytől el is tekintve — egy egy oly alakítás, minő a szinpadunkon előadottak közül péld. Osztian Kristof „Zsigá”-ja (a „Czigány”-ban), László József „Friczi”-je, („Vén bakkancsos és fia a huszár”) stb. — nem csupán műkedvelők között, hanem — megvalljuk — rendes szinpadon is tisztességesen megállhatott volna.

Ki kell egyszersmiod fejeznünk e helyen köszönetünket a közvélemény nevében, a társulat érdemes igazgatójának t. Voith Miklós ügyvéd urnak, ki a műkedvelő-társulatot alapjában megteremté, nyolcz éven át kitartó fáradozással igazgatta, s jelenleg is annak élén állván — általánosan tisztelt egyénisége még a társulati alapszabályok hiányát is képei kipótolni. Midőn továbbá a társulat a szinpads díszletek beszerzésére megkívánható pénzalappal még nem bírt, — ő volt az, ki e célra sajátjából előlegezett; szóval neve a társulat multjával lényegesen egybeforrt. Rendezői foglalkozásában nem csekély támogatására szolgált Mihálffy Imrénék elismerésemélt ügybuzgalma is, melyről ezutal megemlékezni szintén tudósítói kötelességünknek tartottuk.

S ezzel befejezhetjük a szamosujvári műkedvelő-társulat multjának vázlatos ismertetését azon indokolt reményben, miszerint annak jövője eddigi multjához méltó leend, s azon óhajtsákkal, hogy a következő huszonnegyedik előadás ne maradjon el sokáig!

S. J.

támaszt találja a független középosztály törekvő önértéke, s gyakorlati szükségleteiben. Lejárt a kora azon exclusiv tudakosságának, mely a „tömeg számára nem jutottat egyebet magas lenézésén kívül. A modern miveltetésű, szabad és értelmes állampolgár méltán tartja magát szellem — erkölcsileg egyenjogúnak a foglalkozásszerű tudással. S a szabad személyiség minden oldala kifejlesztésének ezen irányával együtt fejlődik, s nyer mind nagyobb elterjedést annak veteményes kertje, a reális iskola is, úgy hogy már ma biztosan állíthatjuk, miszerint a legközelebbi jövő minden egyházi s világi eszematlanlanságnak dacára a szabad állampolgárság, előítélet nélküli tudomány és humanus érzület jelszavait fogja zászlóján viselni. Ha valami, úgy bizonyára csak is e zászló lend képes megszélesíteni azon társadalmi conflictusokat, melyeknek korunk gondolkodó férfiai oly aggodalommal néznek eléje.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, ápril 12.

(s.) A mexicói forradalom, — mert már annak lehet nevezni, — folyvást terjed az augsburgi „Allg. Ztg.“ legújabb tudósításai szerint. Juárez és pártja már egészen kétségbe van esve a felett, hogy saját erejéből legyőzhetné a forradalmat s már az Egyesült Államok intervenciójának is alávetné magát. Nevezett lap levelezője szerint, Grant elnök oda nyilatkozott, hogy bármennyire is rokonszenvez személyesen a mexicói elnökkel, még sem elegendhet a dologba. Ez kissé ellenmondásban van tegnapi hírünkkel, mely az annexióra vonatkozik.

A francia politikai pártokról és constellatiókról érdekes szemlét tart a nagy angol világslap, a „Times“ párisi levelezője. A „Times“ párisi levelezője szerint, a francia pártok közül egyelőre a kommunistáknak volna legtöbb kilátásuk a hatalom birokába jutni. „Ez — mondja levelező — az egyedüli párt, mely az utolsó nyolcz hónap alatt mitsem veszített térben, egyszerűen azért, mert tagjai körülbelül 30,000 nyi számban a pontonokon voltak s most majdnem valamennyien visszanyerték szabadságukat. Franciaország ez idő szerint semmiféle pártban vagy pártvezérben nem bizik. III. Napoleon megvált, fia igen fiatal, Thiers tulságig önző, Chambord lejárt magát, a párisi gróf hallgat. Aumale-t fukarsága tette gyűlöletessé és Gambetta nagyon sokszor csinált fiascot. Az országnak tehát csak újabb kommunistá-fölkelés nyújt kilátást jobb jövőre, a mennyiben ez valamennyi pártot maga ellen egyesítene s talán egy lángész hozna felszínre, ki a hazát megmentené. Különben is nagyon csodálatos, sőt hallatlan dolog, hogy Franciaországban két évi válság még egyetlen nagy embert sem tudott előtéríteni.“

NAPI HIREK.

Kolozsvár, ápril 12-én

— **Negyedéves t. előfizetőinket kérjük, hogy megrendeléseiket lapunkra — a legolcsóbb posta-utalványokkal — mielőbb szíveskedjenek megtenni, nehogy a példányok küldésében fenakadás vagy zavar történjenk.**

— **Ő császári és Apostoli királyi Felsége Budán folyó évi martius hó 27-én kelt legfelsőbb elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy Kiss Antal honvéd-őrnagy és a szászregeni 28-ik zászlóalj parancsnoka, folyó évi ápril hó 1-jével, egy év lefolyta után újonnan eszközöklendő felülvizsgálatára mellett, az ideiglenes nyugdíjasok állományába áttétessék. Gr. Lónyay Menyhért, s. k.**

— **A vallás és közoktatási m. kir. miniszter a magyarországi műemlékek felvétele, lajstromozása és osztályozása céljából addig is, míg a törvényhozás a műemlékek fentartása iránt külön törvény útján intézkedhetendik, — „Magyarországi műemlékek ideiglenes bizottmány“ czimén egy ideiglenes bizottmányt rendelt ki, melynek elnökletével Szalay Ágoston akadémiai tagot bizván meg, rendes előadónál dr. Henszlmann Imre akadémiai tagot, építészeti előadónál Schulek Frigyes, az országos minta-rajztanoda tanárát; bizottmányi tagokul pedig: Ipolyi-Stummer Arnold beszercebányai püspököt, akadémiai tagot, Pulszky Ferencz orsz. képviselőt s akadémiai tagot, dr. Rómer Flóris muzeumi régészeti őrt, egyetemi tanárt s akadémiai tagot, dr. Arányi Lajos egyetemi tanárt és akadémiai tagot, és Steindl Imre műegyete-mi tanárt nevezte ki.**

— **A királyasszony a gr. Karácsonyi palotában rendezett előadások folytán 500 frt adományozott a nőképzőegylet és bölcsőde javára.**

— **O felsége dr. Than Károlyt, a vegytani intézet felállítására körül szerzett érdemei-ért királyi tanácsosi czimmal ruházta föl.**

— **Leopold hercegről, Gizella főhercegasszony jegyeséről a „N. Fr. Blatt“-ban a következő adatokat találjuk: A herceg aty-**

ja Luitpold bajor herceg, anyja Augusta austriai főhercegnő. Leopold herceg anyja részéről szigorú, majdnem polgári neveltetésben részesült. Neve a közélet terén 1869 — 70-ben lett először ismeretessé, midőn a bajor kamarában atyjával s fivérével együtt hozzájárult szavazatával a bizalmatlansági nyilatkozathoz, melylyel a kamara a Hohenlohe-miniszteriumot megbuktatta. Lajos király rokonainak e föllépését annyira rossz néven vette akkor, hogy a hercegi család egy teljes évig teljesen visszavonulva élt az udvartól. Ekkor kitört a háboru. Leopold herceg mint tüzérszázados tévékeny részt vett a háboruban s alávetette magát a háboru minden kellemetlenségeinek. A herceg már a wörthi és sedani csatákban kitűnő részt vett s a vezénylete alatt álló üteg különösen az Artenay melletti csatában tűnt ki. Coulomeirs mellett, hol a francziák vitytak ki előnyöket, a herceg ütege volt az utolsó, mely elhagyta a csatát. A mecklenburgi nagyherceg vezénylete alatt álló hadsereg bolyongásaiban a herceg is részt vett e bolyongás fádadalmibaiban hűségesen megosztott bajtársai-val. A porosz szállásmesterek jobban néztek saját honfiakra, mint a bajorokra s így akárhányszor szabad ég alatt szalmán vagy a nélkül aludt a herceg. A háboruban tanúsított vitézsége végre a bajor királyt is kibékíté rokonával, csakhamar őrnagygyá, majd alezredessé nevezte ki. A herceg élénk részt vett Orleans másodizbeni bevételénél, hol meg is sebesült, de már négy napra rá ismét részt vett a Beaugency melletti csatában, mely a bajor hadtestnek utolsó haditette volt. A herceg — mint mondják — legkedveltebb volt a hadseregnél mindazon német fejedelmi sarkak közt, kik a háboruban részt vettek.

— **A magas látogatásról, melylyel király ő felsége a pesti vegytani intézetet megtisztelte, a „P. Napló“ nyomán a következőket jelenthetjük: A lépcsőházban dr. Toldy egyetemi rector, dr. Than intézeti igazgató s az összes személyzet várta ő felségét. A király egyenesen a pompás terembe ment, hol meghallgatta dr. b. Eötvös Loránd tanárt, ki a a tanasztalt s készülékeket magyarázta. A magyarázat után ő felsége Eötvöshöz lépve, csak a közelállókna hallhatólag mondta: „Szegény atyjának ma nagy öröme lett volna, ha őn hallhatta volna.“ Innen a körmenet a szertárba, az előkészítő terembe, a nagy dolgozóba s a szinképi észlelésekre, s a villambontásokra, a légelemzésekre, stb. szolgáló egyes helyiségekbe, a mérlegszobába, a különös dolgozóba vezetett; sőt ő felsége a souterrainba is le szállt, hol a villám-telep, a kazán-ház, a szelöltető akna, a fűtő-készület, a gázometer stb. mind leköték magas figyelmét. A király az egész intézet kitűnő berendezése felett teljes elismerését fejezte ki és öt negyed órai időzés után az intézet előtt összegyűlt néptömeg lelkes éljenzése között elhagyta az intézetet.**

— **A földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi miniszterium Medgyesszékben kebeleztet Kis-Kapus község kérvénye nyomán megengedte, hogy ott hetenkint szombaton marhavásárokkal kapcsolatos hetivásárok tartassanak, egyelőre helypénz szedési jog nélkül.**

— **Tisza Kálmán a képviselőház tegnapelőtti ülésében, visszavonta, a miniszterelnök korábban adott felvilágosításai folytán, az alföldi vízkárosultak érdekében tett indítványát. E visszavonásra kár volt két napi gondolkozási időt kéri, s mindjárt is meg lehetett volna tenni, a felvilágosítások megkapásakor. Lónyay gr. különben is ülésben még részletebben előadta a kormányi intézkedéseket, a károsultak segélyére s a jöhető ilyeszerű károk meggátolására.**

— **A baloldali országos végrehajtó bizottság kijelenti, hogy mindazokat, kik bár reform-pártiaknak, vagy bármi néven nevezendő ellenzékieknek mondják is magukat, de a párt kebeléből kiléptek: excommunicálja.**

— **Tegnap a szegény ifjú története gyűjtött szép számu közönséget színházunkba. A frappans és szép vonásokban gazdag színmű most sem téveszté hatását s Kovács Gyulának (Maxime) Mátraynak (Laroque) és Szentgyörgyi nek (Lambeszin) művészi alakításra adott alkalmat. Boér Emma Margitja azonban kevésbé sikerült volt. A drámai erő, mely a búszke Margit jellemzésére megkívántatik, hiányzik e művésznőben s így csak a gyöngédebb vonások kiemelése termett számára babérokat. A bocsánat-kérési jelenet, a kertben, épen el volt tévesztve, mert Margit nem azért tér vissza, hogy szándékosan sértse Maximeot, habár őn megalázása jelleméről fogva, sértő is; de ha a színész az sértési szándékot is kimutatja, mint B. E. tévé, csak visszatetszést kelthet ez alapján nemes jellem iránt. A közönség Kovácsot, Mátrayt s Boér Emmát is többször zajossan kihívta.**

— **Vass Imre ur, Bezdédről, 1 o. é. frtot küldött szerkesztőségünkhez a kolozsvári árva-ház számára. Köszönettel áttettük az árva-ház titkárához.**

— **Maros Ludason a himlőjárvány ki-méletlenül tizedeli a gyermekeket.**

— **Pánczélesehről** írják nekünk, hogy ott e hó 6-dikán éjjel, erős szeles időben, a legfömlöttebb házsorok között, tűz ütött ki, s a pusztító elem bizonyal igen nagy kárt okoz vala, ha véletlen szerencsére nem időzött volna épen ott a hidalmási esendőr szakaszvezető, Frésán József, ki élete kockázatásával állott az oltás élére s egy ház és egy istálló kivételével a közeli fekvő házakat megmenté a bizonyosnak látszó pusztulástól. A derék esendőr igen jelentékeny égési sebeket kapott s tudósítónk föl hívja rá a fensőbbbég figyelmét, hogy illő jutalomban részesítse ez elszánt embert.

— **Offenbach** újabb hirneves operetje a „Trapezunti hercegnő“ szerdán április 17-én adatik először színházunkban. Ez operetből egyes alakok és jelenetek sikerült fényképekben Stein kirakatában szemlélhetők. A színidény vége felé jár, s így hisszük, hogy közönségünk szívesen fogadja ez újdonságot, annyival is inkább, mivel mint halljuk színigazgató Fehérváry nagy gondot fordít kiállítására.

— **Nemes Alsó-fehértmegye főispánja, m. Pogány György urnak, f. évi ápril 9-én, 168 eln. sz. a kelt rendelete folytán f. hó 22-én délelőtti 9 órára a követválasztási elő-munkálatok megejtése végett közgyűlés hivatott össze.**

— **Elismerő nyilatkozat.** Férjem Mátyásf Emánnel mult év április 17-én a Victoria biztosító társaságnál, egy 2000 frtról szóló életbiztosítási ajánlatot tett, melyet a társulat el is fogadott, még egy év sem telt el s a kegyetlen halál elragadta családfőnket. A mint a társulat ezen szomorú esetről értesült, a férjem által biztosított 2000 frtot minden késedelem nélkül a legnagyobb pontossággal kifizette, miért is ezen igazságszerető társulatot saját tapasztalatom folytán a családatyák figyelmébe ajánlan s a Victorianak elismeréstejles köszönetemet nyilvánítani mulhatlan kötelességemnek tartom. Kelt V. Hunyadon, 1872 apr. 4-én. özv. Mátyásf Emánnel született Schultzei Zsófia.

— **A szent atya macskája.** Pius pápa legkedvesebb asztaltársa jelenleg egy fekete macska, mely ama kivételességben részesül, hogy nincs semmi udvari illemnek alávetve és szabadon járhat kelhet minden teketoria nélkül. Színe miatt Morettonak, azaz: a piciny mór-nak hívják. Moretto kecses, negyelyes állatocskák, és urának kegyét páratlan előzetekységgel viszonzozza. Urával egy tából eszik és ama kéz, mely más alkalmakkal „urbi et orbi“ áldást osztogat, nem egyszer simogatja meg. Képzeltet, hogy ily körülmények között Moretto vigasztalhatlan, ha gazdája távozik, misézni vagy valakit fogadni megy. Ilyenkor nincs vége hossza a miákolásnak, és hogy minden esetlegességnek egyszer-mindenkorra vége szakadjon, Morettot bezárják; mert megeshetnék, hogy a szórakozást kedvelő, dédelgetéshez szokott állat ura után lopózva, nyilvánosan is hozzá simulna sarujához vagy vállára ugorva, neki fogadás alkalmával is dorombolna. Morettónak utódjai is vannak, azok egyikét, ugyancsak egy feketét, a volt pápai állam ex-rendőrfőnökének ajándékozta ő szentsége.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, ápril. 12. 10 ó. 30 p. d. e.
Erkezett: 11. 12 óra 57 perc d. e. —

Tegnap jelentett nyugtalanító hírek Orszországról, Ruméniáról teljesen alaptalanok.

Királyunk tegnap fogadta Buda üdvözlő küldöttségét; röviden s szívélyesen válaszolt. A képviselőház még három ülést tart. Ma pénteken befejeztetik a választási vita; az ellenzék részéről Csernátóny, a kormányról Toth Vilmos szólnak; Lónyai bejelentdi, hogy a fővárosok rendezéséről szóló törvényjavaslat az ellenzék magatartása folytán többé keresztül nem vihető. Szombaton a ház a kérvényeket tárgyalja; hétfőn interpellációk, elnöki zárbeszéd, azután zárt ülés, kedden délben 12 órakor pedig ünnepélyes bérekesztés Budán.

Tegnap déakpárti Conferentia elhatározta, hogy 15-kén utolsó pártértekezletet tart s azután Deák Ferencztől testületileg elbucszuk.

KÖZGAZDASÁG.

(G. V.) A z o s z t r á k - m a g y a r v a s u t a k a t az egyes tartományokhoz, azok területéhez és viszonylagos lakosságához arányítá Kindinger bányatanácsos ur (De. Z. f. m.) és a következő eredményekre jut:

Magyarországon esik 1 négysz. mfre 0.13 mfnyi vasut 2749 lakos.

Erdélyben esik 1 négysz. mfre 0.05 mfnyi vasut 2080 lakos.

Hórvátországon esik 1 négysz. mfre 0.18 mfnyi vasut 2609 lakos.

Szlavoniában esik 1 négysz. mfre — mfnyi vasut 1939 lakos.

Határörvidéken esik 1 négysz. mfre — mfnyi vasut 1836 lakos.

Dalmátiában esik 1 négy. mfre — mfnyi vasut 1896 lakos.

A. Ausztriában esik 1 négysz. mfre 0.32 mfnyi vasut 4810 lakos.

F. Ausztriában esik 1 négysz. mfre 0.20 mfnyi vasut 3300 lakos.

Steyerben esik 1 négysz. mfre 0.22 mfnyi vasut 2668 lakos.

Karinthiában esik 1 négysz. mfre 0.23 mfnyi vasut 1817 lakos.

Krainban esik 1 négysz. mfre 0.18 mfnyi vasut 2609 lakos.

Salzburgban esik 1 négysz. mfre 0.04 mfnyi vasut 1130 lakos.

Tirolban esik 1 négysz. mfre 0.11 mfnyi vasut 1600 lakos.

Vorarlbergen esik 1 négysz. mfre — mfnyi vasut 2134 lakos.

Istriában esik 1 négysz. mfre — mfnyi vasut 4276 lakos.

Görzben esik 1 négysz. mfre 0.20 mfnyi vasut 4090 lakos.

Triestben esik 1 négysz. mfre 2.60 mfnyi vasut 60787 lakos.

Bukovinában esik 1 négysz. mfre 0.08 mfnyi vasut 2568 lakos.

Csehországban esik 1 négysz. mfre 0.24 mfnyi vasut 5412 lakos.

Morvaországban esik 1 négysz. mfre 0.27 mfnyi vasut 4927 lakos.

Szileziában esik 1 négysz. mfre 0.23 mfnyi vasut 5218 lakos.

Gallicziában esik 1 négysz. mfre 0.08 mfnyi vasut 3784 lakos.

E kimutatás szerint 1 négysz. mföldenként (Triestet elhagyva) Csehország legtöbb (0.34) és a vasutat nem bíró tartományoktól egészen eltekintve Salzburg legkevesebb (0.04) vasutal birt 1871 végén. De nézetünk szerint e táblázat csak akkor birand teljes érdekel, ha a vasuti mértékeket az abszolút lakossághoz és területéhez viszonyítjuk. Ebből kiindulva esik egy vasuti hosszumértékre.

	lakosra	mfre
Magyarországon	26,644	— 9.6
Erdélyben	41,488	— 19.9
Hórvátországon	16,980	— 5.6
A. Ausztriában	15,068	— 3.0
F. Ausztriában	15,983	— 4.8
Steyerben	12,016	— 4.5
Karinthiában	7,872	— 4.3
Krainban	13,028	— 5.5
Salzburgban	22,644	— 20.0
Tirolban	13,851	— 8.6
Görzben	20,877	— 5.0
Triestben	25,186	— 0.37
Bukovinában	31,412	— 12.2
Csehországon	16,152	— 2.8
Morvaországon	17,620	— 3.6
Gallicziában	41,485	— 11.6
Szileziában	22,692	— 4.3

Ismét Triestet számításon kívül hagyva a lakosokhoz arányítva Karinthiát az első (7872 lakos 1 mfre) és Erdélyt az utolsó hely! E reánk nézve szegényítő átlag azonban hála isten nem sokáig fog változatlanul maradni, mert már a keleti vasut teljes kiépítésével egy □ mfre 0.09 hosszumértéknyi vasut fog esni, azaz 10.5 □ mfre és 21835 lakosra egy mértékre.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Ápril 11-én 5%. Metalliques 100 fr 63.90
Kamat —. —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 fr 70. —. 1860. Kölcsön 101.75. Bankrésztvény 833 — Hitelintézeti részvények 337.50.
London 10 ft. st. 110.25. Ezüst 108.15.
Cs. kir. arany 5.28. Napoleondor 8.82.

Urbéri kötvények: Magyarországi 82.25.
Temesi 79.50. Erdélyi 78. —. Hórvátországi —. —.

Felölös szerkesztő **Szász Béla.**

Nyiltér*)

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. január 1-től:

Kolozsvárról Szamosujvár Deésre mindennap reggeli 8 órakor. Deésről Szamosujvár Kolozsvárra, mindennap délutáni 1 órakor. 1 személy ára 30 font szabad podgyással Szamosujvár 2 frt 40 kr. Deésig 3 frt 20 kr. — Kolozsvárról Torda és Felvinczre naponta kétszer reggeli 7 óra és délutáni 4 órakor. Egy személy ára Tordáig 2 frt. Felvinczig első és közelső Coupe 4 frt, hátulsó coupe 3 frt 50 kr. 30 font szabad podgyással. Felvinczről Torda és Kolozsvárra mindennap kétszer reggeli 5 óra és délutáni 6 órakor; a Kolozsvár és Felvincz közötti napontai gyorskocsi menetek mindig a vonatok indulására érkeznek oda, és megérkezésük után jönnek Kolozsvárra.

*) E rovat alatt közöltékért csupán a sajtóhatóság irányában vállalt felelősséget a Szerk.

HIVATALOS.

Sz. 8563. 1872.

(143)

(2—3)

Hirdetmény.

Melylyel közírré tétetik, miszerént Torda városában a dohány nagy tőzsde, melynek évenkénti dohány áru forgalma 12136 frtot teszen, nyilvános verseny útján, írásbéli ajánlatok beadása mellett az arra alkalmasnak találandó vállalkozónak fog kiadni. A szabályszerűleg kiállított bepecsételt írásbéli ajánlatok legkésőbbben folyó év **Május-hó 2-kán déli 12 óráig** a kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság elnökségéhez benyújtandók.

A további feltételek ezen m. k. pénzügyigazgatóság kiadóhivatalában, valamint a tordai m. k. pénzügyi bizottságnál a szokott hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A m. kir. pénzügyigazgatóságtól.

Kolozsvártt, 1872, április 8-kán.

NEM HIVATALOS.

(145)

(1—25)

Földhitel kölcsön

Telekkönyvileg rendezett földbirtokokra 5 $\frac{3}{4}$ % kamat 2 $\frac{1}{4}$ % törlesztés 22 évre. — 5 $\frac{3}{4}$ % kamat 1% törlesztés 34 évre, nagyobb kölcsönöket még előnyösebb feltételek mellett is eszközöl a hatóságilag engedélyezett általános

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvártt bel-monostor 178 sz. emelet. Értekezhetni d. u. 1-től 4 óráig.

(138)

(3—3)

Pályázat,

a tusnádi fürdő orvosi állomásra, melylyel az év június 10-től augusztus végeig tartó időnyre 150 frt o. é. fizetés és díjtalan lakás van egybekötve.

A pályázni kívánó, s mind három hazai nyelvet beszélő orvostudorok kérelmüket, orvostudori oklevelök hiteles másolatával felszerelve, igazgató bizottmányi elnök gr. Kálnoki Felixnek **április 30-ig** Seps-Szent-Györgyre megküldeni kéretnek.

(141) **Veisz Lázár szobafestő**
Kolozsvártt külszénutca 55 sz. alatt
Salamon-báz
MINDENMÉJ
olajba tört és töretlen festékekkel,
melyekből nagy rakárt tart, a pesti
piaczi árban szolgál. Vidéki
megrendelések a leggyorsabban és pon-
tosan teljesítenek.
A t. közönség pártolásába ajánlja
magát **VEISZ LAZÁR**, szobafestő.

(139) **Velocipede**, egyik három,
használatlan **Velocipede**, egyik három,
másik két kerékű, jutányos áron **eladó**.
Értekezhetni irántuk a korszolyázó-egylet
elnökénél, felpostautca 330 sz. alatt.

(336)

(14—16)

Eddig fölülmulhatlan!

Cs. és királyi

kiz. szabadalm.

DORSCH

valódi CSUKA-MÁJ-OLAJ tisztított

Maager Vilmostól Bécsben.

A legtisztább, legjobb, legtermészetesebb és elősmert leghatásosabb szer MELL- és TUDÓBAJOK ellen, görv-
lyek, bőrkütsések, mirigybajok, erőtlenség stb. ellen, egy üveg 1 frt., vagy gyári raktárban Bécs, Bäckerstrasse
Nr. 12, vagy a birodalom nevezetesebb győgytárai és fűszerkereskedéseiben kapható, a többiek közül következő czegeknek:
Kolozsvártt: Binder Károly, Wolff J., Engel József gyógyszerészeknél. N.-Váradon: Nyiri G. gyógyszer., Kurlander
Raf., Cserevka Antal kereskedőknél. M.-Vásárhelyt: Jeney Károly gyógyszer., Bucher Miksa keresk. Székely Udvarhelyt:
Solymosi J. gyógyszerésznél.

Legujabban megjelentek

és **Stein János** könyvkereskedésében Kolozsvártt kaphatók:

Helység névtár.

A királyhágón inneni rész

(Erdély)

községeinek betűrendes névtára.

A közigazgatási és legújabb törvényszéki felosztás szerint, a postakerületek, adóhivatalok és az orsz. vásárok kimutatásával.

Hivatalos adatok után összeállította **B. L.**

Ára 1 frt. 50 kr.

(Ama t. előfizetőket, kik még példányaikat nem kapták meg, pár napi türelemre kérjük, mivel a példányok szétküldése ép most eszközöltetik.)

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

A rónák vésze.

Vázlatok a betyár életből.

Összefüggésben a szegedi bűnkronikával. Irta Tótvölgyi Titusz. Képekkel.
Ára 1 frt 20 kr.

Malmár és báró.

Freytag Gusztáv regénye.

Németből. Harmadik kiadás. 2 kötet ára 2 frt.

Az új szolgabírói hivatal kézikönyve.

Hivatkozva idevonatkozó törvényekre, miniszteri és megyehatósági szabályrendeletekre, számos írománypéldákkal és gyakorlati utasítással ellátva.

Megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők és községi előljárók használatára.

Irta Gyürky Antal. Ára 2 frt.

A boglyár-gyümölcs tenyésztése,

mint egyik hasznos s leggyorsabban jövedelmező ága a kertgazdaszatnak, különös tekintettel a szőlő-lugos mivélésre.

Irta dr. Farkas Mihály. Ára 50 kr.

Gazdasszonyok könyve.

Utmutatás kezdő gazdasszonyok számára, a ház czélszerű berendezését s minden háztartási munkák helyes végezését illetőleg, a konyhában, élestarban, pinczében, kertben sat. Irta Vörös Eszter. Ára 40 kr.

Orgona-tankönyv,

melyből önszorgalom útján a legrövidebb idő alatt az orgonázás szép művészetét legkönnyebben megtanulhatni.

Elméleti s gyakorlati számos utmutató példákkal ellátta és összeállította
Zágonyi György. Ára 1 frt 50 kr.

Le dernier des Napoléon.

Deuxième édition. Paris 1872.

E nagy feszültséggel várt munkának szerzője eleinte **Kératy** gróf, később **Beust** lett említve. Bár ki legyen is a szerző, rendkívüli talentumot fejt ki az annyira fontos kérdések tárgyalásában, melyek ma, Franciaország jövőjére nézt, az egész világot foglalkoztatják. Leleplezése egy oly egyéniséget árulnak el, ki a Napoleon-féle politika minden változatainál, nevezetesen a szerencsétlen Miksa, mexicói császár tragédiájának inscenizálásánál is élesen szemlélő szerepét a színpalak megett játszta. Ára 3 frt 17 kr.

La fille du marquis.

Par Alexandre Dumas. 2 kötet. Ára 1 frt 90 kr.

Le prince des voleurs.

Par Alexandre Dumas. 2 kötet. Ára 1 frt 90 kr.

La ceinture de Vénus.

Par la Comtesse Dash. Ára 2 frt 22 kr.

A szent-háromság eredetének és kifejlődésének története.

Egy bevezető értekezéssel az orthodoxiáról. Irta Simén Domokos.
Ára 1 frt.

És még is mozog a föld.

Regény, hat kötetben. Irta Jókai Mór. Ára 6 forint.

Törvényezik és utasítás a bírósági végrehajtók számára.

Hivatalos kiadás. Ára 20 kr.

1871. évi törvényezikkek: az urbéri kapcsolatból fenmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről. Az irtványokról. Az arányosításról és tagosításról Erdélyben.
Ára 30 kr.

(140)

(2—3)

Báródsági kitünő, fényes barnakőszén!
(Braunglanz-kohle.)

Alólírtánál, a vegyeskőszénnek (Förderkohle) vám-mázsája **54 kr. o. é.** helyt révi vasúti állomáson, $\frac{1}{10}$ kr. fuvarja mértföldenkint, hogy ha 200 mázsa vagononként szállittatik; a kőszén csekély hamu tartalommal bír, van kitünő erős tüze és nem rontja a kazánokat, mert az ismert szenek között Magyar- és Erdélyhonban a legkevesebb kénkö-vitriollal (Schwefelkiese) bír! Megrendelések a leggyorsabban és pontosan eszközöltetnek

SCHMOTZER BALINT,
bánya-gondnok és bérő, Körös Nagy-Rév.

(5) **Metzner János** (20—24)

mű-asztalosnál
(szappanyuteczában az unitarius templom mellett)

kaphatók szépen dolgozott és erős tölgyfa koporsók

20 frttól kezdve 35 frtig.

Elvállal továbbá minden egyéb ezírfázott, vagy bárminő műasztalos munkát a legjutányosabb ár mellett, s annak tartós ságáról és erős készítéséről kezeskedik.